

1 Roknskapargóðkenning smbr § 9, stk. 2, í roknskaparkunngerðini

Í teirri roknskapargóðkenning, sum er ásett í § 9 í roknskaparkunngerðini, góðkennir stovnsleiðarin (sum ikki neyðturviliga er stjóri á einum stovni) sín roknskap mótvegis aðalstjóra sínum (§ 9, stk. 2), og aðalstjórin góðkennir roknskapirnar á grein síni mótvegis Fíggjarmálaráðnum (§ 9, stk. 1).

Vit gjøgnumganga bert (í brot 3) góðkenningina smbr § 9, stk. 2, tí góðkenningin smbr § 9, stk. 1, byggir á hana smbr § 9, stk. 2.

Í § 9, stk. 2, er ásett, at roknskapirnar viðvíkjandi stovnunum skulu stovnsleiðararnir góðkenna mótvegis hægri myndugleika. Hetta verður gjørt eftir reglum, sum gjaldstovan hevur ásett (§ 9, stk. 1), og í § 9, stk. 3 og 4 er greinað út nakað av tí, sum roknskapargóðkenningin fevnir um. Gjaldstovan hevur í oyðubløðunum EK 76 og EK 75 formaliserað, hvat roknskapargóðkenningin fevnir um.

Tann roknskapargóðkenning, sum síðani 2001 hevur verið formaliserað við oyðubløðunum EK 75 og EK 76, er frá 2009 lögð í eina elektroniska skipan, har stovnsleiðarin góðkennir sín roknskap mótvegis aðalráðnum, aðalráðið góðkennir mótvegis Fíggjarmálaráðnum, og Fíggjarmálaráðið góðkennir samlaða roknskapin. Hóast nevndu oyðubløð og manuella góðkenningarmannagongd verður lögð í eina elektroniska skipan, so er innihaldið í tí roknskapareftirliti, sum liggur undir góðkenningini, ikki broytt.

1.1 Ásetingar í roknskaparkunngerðini um roknskapargóðkenning

§ 9. Aðalráðini og aðrir javnsettir myndugleikar skulu (eftir reglum, sum Føroya Gjaldstova hevur ásett) góðkenna roknskapir mótvegis Fíggjarmálaráðnum, viðvíkjandi egnum virkseminum og virkseminum hjá teimum stovnum, sum hoyra undir hesar stovnar (EK 75)

Stk. 2. Roknskapirnar viðvíkjandi stovnunum skulu stovnsleiðararnir góðkenna mótvegis hægri myndugleika (EK 76).

Stk. 3. Sum liður í góðkenningini skal eftirlit vera við, um ogn og skuld og nýtslan av veittum játtanum er gjørd rætt upp, at ikki verður farið út um játtanina og um tær í reglugerðini (sbrt. § 4, stk. 2) ásettu mannagongdir eru hildnar. Í hesum sambandi verður mett um, um játtanarnýtslan er rímlig samsvarandi virkseminum stovnsins í farna tíðarskeiði, og um ogn og skuld eru rímliga stórar.

Stk. 4. Stovnar, sum hava eina búskaparskipan sbrt. § 4 stk. 5, skulu sum liður í roknskapargóðkenningini vátta, at skrásetingarnar í Búskaparskipan landsins eru í samsvari við skrásetingarnar í egnari búskaparskipan.

2 Alment um roknskapargóðkenning

2.1 Hvat slag av játtan eri eg stovnsleiðari fyri

Stovnsleiðarin eigur fyrst at gera sær greitt, hvat slag av játtan, ið hann er stovnsleiðari fyri:

Rakstrarjáttan: stovnurin heldur útreiðslur (løn og aðrar rakstrarútreiðslur) fyri at reka stovnin, og inntøkur. Stovnurin hevur vanliga eisini eina fíggjarstøðu, serliga við ogn og móguliga skuld eisini.

Løgujáttan: stovnurin keypir vørur, tænastr og løgur frá fremmandum veitarum. Móguliga er nakað av lønarútreiðslum. Stovnurin/játtanin hevur ikki neyðturviliga eina fíggjarstøðu.

Stuðulsjáttan: játtanarslagið verður nýtt at rinda út ymisk sløg av studningi, bæði til einstaklingar og til vinnu. Játtanarslagið verður eisini nýtt til at umsita ymisk lán, til keyp og sølu av partabrøvum. Tá ið talan er um at rinda ymsar studningar, hevur játtanin ofta onga fíggjarstøðu.

Lógarbundin játtan: játtanarslagið verður nýtt til at rinda út ymsan studning, har gjaldið er ásett í lóg – t.d. almannapensjón.

2.2 Hvørji viðskiftissløg koma fyri á mínum játtanum

Stovnsleiðarin má eisini gera sær greitt, hvørji viðskiftissløg (transaktiónstypur) koma fyri á játtanunum, ið hann er stovnsleiðari fyri:

Lønir – og avleitt: lønarútreiðslur, millumrokningar og kreditorar, útgjald

Rakstrarútreiðslur (løgur, vøra og tænastr) – og avleitt: keyp, kreditorar og útgjald

Inntøkur – og avleitt: søla, debitorar og inngjöld

Harafurat:

Studningar - og avleitt: studningur, millumrokningar og kreditorar, útgjald

Lán og partabrøv – og avleitt: fíggjarligur útbúnaður, debitorar, kreditorar, inn- og útgjöld

Tøkur peningur – og avleitt: peningastovnskontur, kassakontur og millumrokningar

2.3 Hvat skal eg kanna og vátta

Stovnsleiðarin má kanna og gera sær greitt, hvat játtanarslag hann er stovnsleiðari fyri, hvørji viðskiftissløg ið koma fyri á játtanum hansara, og um hann hevur eina fíggjarstøðu at kanna og stemma av.

3 Gjøgnumgongd av oyðublað EK 76 – góðkenning av játtanarroknskapi

Stovnsleiðarin góðkennir á oyðublað EK 76, sum vanligar verður skrivað undir sum liður í umrøddu roknskapargóðkenning. Tá ið stovnsleiðarin góðkennir roknskapin smbrt § 9, stk. 2 (í roknskaparkunngerðini 2007), og sambært pkt. 2.1 í roknskaparrundskrivinum (frá 2001), vátta hann tey 15 punktini í oyðublaði EK 76, sum hann heldur vera viðkomandi fyri sítt/síni stovnsnummar/nummur:

3.1.1 Hevur stovnsleiðarin góðkent roknskapin

1. at hava dagfest og áteknar FSL-játtanarroknskapi (útskrift nr. Fgj 04-01-02),

Ad 1: tá ið stovnsleiðarin áteknar og dagfestir FSL-játtanarroknskapi, vátta hann, at tað roknskapareftirlit, ið hann hevur skyldu at seta í verk, er framt fyri ávísa mánaðarroknskapin. Tað liggur tí einki sjálvstøðugt eftirlit í punkt 1. Stovnsleiðarin vátta, at tey eftirlit sambært punkt 2 til punkt 15, sum eru viðkomandi fyri hansara stovnsnummar/nummur, eru gjørd.

Vátta stovnsleiðarin roknskapin – uttan viðmerkingar – og hann ikki hevur framt eftirlitini og sagt frá møguligum feilum og trupulleikum, so letur hann aðalráðið/landsstýrismannin góðkenna greinaroknskapin á skeivum grundarlagi.

--

Hetta punktið hevur ikki longur sjálvstøðugan týðning, tí góðkenningin fer fram elektroniskt í Roknskapargóðkenningarskipanini.

3.1.2 Er roknskapurin rættur/er alt skrásett

2. at játtanin og møguligar eykajáttanir eru rætt skrásettar í FSL-játtanarroknskapinum,

Ad 2: tá ið lögtingið hevur játtað stovninum eina játtan ella eykajáttan, eigur Fíggjarmálaráðið at bera so í bandi, at hon verður skrásett í Búskaparskipan landsins. Stovnsleiðarin skal ansa eftir, at Fíggjarmálaráðið hevur gjørt hesa skráseting sambært samtyktum lögtingsins.

3. at allar inntøkur og útreiðslur eru bókaðar,

Ad 3: tað er bert stovnsleiðarin – og tey, ið loysa roknskaparuppgávur hansara – ið kunnu vátta, hvørt allar inntøkur og útreiðslur eru bókaðar. Í roknskaparástøðini verður sagt, at skrásetingin er fullfíggjað (fuldstændighed).

Inntøkur: eru rokningar sendar til teirra, ið skulu, og/ella eru inntøkurnar í manuella og elektróniskum kassaskipanum skrásettar. Stovnsleiðarin skal m.a. hugsa um ásetingarnar í § 13 um tíðaravmarkan (tá ið vøran er latin, skal inntøkan verða tikin við í roknskapinum).

Útreiðslur (vøru & tænastur): eru kontuavrit frá veitarum stemmað av, og hevur stovnsleiðarin tryggjað sær, at útreiðslurnar eru skrásettar í røttum fíggjarári. Stovnsleiðarin skal m.a. hugsa um ásetingarnar í § 13 um tíðaravmarkan (tá ið vøran er latin, skal inntøkan verða tikin við í roknskapinum). Er vøra ella tænasta latin, og stovnsleiðarin ikki er vísur í, hvør upphædd skal rindast ella nær, skal hann gera grundaða meting av, hvussu stór útreiðsla skal verða tikin við og – fyríbils – ”hongd” á fíggjarstøðuna.

Lønir – eru allar vunnar lønir skrásettar í fíggjarárinum, tær tilhoyra.

4. at allar bókingar eru konteraðar rætt á standardrokskaparkontur sambært Kontuskipan landsins,

Ad 4: sambært § 5 í roknskaparkunngerðini skal verða skrásett smbrt Kontuskipan landsins. Kontuskipan og vegleiðing finst í elektróniskum formi – bæði á ”portalinum hjá gjaldstovuni” og á www.gjaldstovan.fo.

5. at allar inntøkur og útreiðslur eru bókaðar á rætt fíggjarár sambært § 13 í roknskaparkunngerðini,

Ad 5: hetta punktið er lutvíst ein endurtøka av punkt 3. Um inntøkur og útreiðslur eru bókaðar á skeivt fíggjarár (t.d. á 2009, í staðin fyri á 2008), sigur roknskaparástøðin, at allar inntøkur og útreiðslur eru ikki bókaðar í 2008 (sí punkt 3 omanfyri um roknskaparmálið ”skrásetingar eru fullfíggjaðar”), og um skrásetingarnar í 2009 sigur roknskaparástøðin, at tær eru tiknar við í skeivum tíðarskeiði. Var tað umvent, at inntøkur og útreiðslur fyri 2009 vórðu bókað á 2008, sigur roknskaparástøðin, at talan er ikki um ”veruligar skrásetingar” – hendingin er ikki farin fram, og tí finst ein møguligur debitorur ella ein møgulig skuld ikki í 2008. Men tað finst í 2009. Tíðaravmarkanin er skeiv.

Hetta hevur tó einki við møgulig forútgjöld at gera – hvørki forútgjald frá debitorum ella forútgjald til kreditorar – tá er talan um rørlur, sum bara fara fram á fíggjarstøðu, ikki rakstri.

6. at bókaðu lønarútreiðslurnar eru rættar og samsvara við lønarútgjaldingar í lønarskipanum,

Ad 6: Hetta punkt er sjálvandi bara viðkomandi fyri játtanir, sum rinda lønarútreiðslur. Endamálið er at tryggja, at lønarskipanin og búskaparskipanin samsvara, og at tað, sum er goldið út, hevur støði í ”góðkendari arbeiðstíð”.

7. at allar saldur á fíggjarstøðuni eru rætt tiknar við, her eisini, at allar peningastovnskontur, sum stovnurin hevur ræði á, eru skrásettar á fíggjarstøðuni og stemma við kontuavrit frá peningastovnunum,

Ad 7: Peningur í peningastovnum kann stemmast av við kontuavrit frá peningastovnum. Kassapeningur kann verða taldur, og møguliga borin saman við upplýsingar í elektróniskari kassaskipan. Tøkur peningur – óansæð um fysiskur ella á kontu – er ”absoluttur”. Roknskapurin skal vísa sama tal, sum taldur peningur ella kontuavrit frá peningastovni.

Eru saldurnar fyri tøkan pening ikki rættar í roknskapinum, eru inntøkur og útreiðslur (punkt 3 og 5) neyvan røtt heldur.

8. at ogn, skuld og nýtsla eru gjørd rætt upp,

Ad 8: ogn og skuld er fíggjarstøða, og nýtsla er rakstur (útreiðsla, veri seg løn, vørrur & tænastur, studningur e.a.). Eru allar inntøkur og útreiðslur ikki bókaðar, kann stovnsleiðarin ikki vátta punkt 3, og so kann hann heldur ikki vátta punkt 5, 6, 7 og 8. Hesi punkt eru sjálvstøðug – og hanga tó saman.

3.1.3 Játtanarviðurskipti o.tíl.

9. at nýtslan er hóskandi í mun til virksemið farna tíðarskeiði,

Ad. 9: Hetta er ikki ein "absolutt vísind", sum stórir partar av punkt 2 til 8 eru. Her er talan um at gera metingar av framdum virksemi, sammett við tær ætlanir, ið frammanundan er lagdar. T.d. í einum mál- og avrikssáttmála millum stovn og aðalráð.

10. at neyðug tiltøk eru sett í verk, eru fyrirteytirnar fyrri játtanunum og lönarkarmi broyttar, so tær t.d. ikki fara at halda,

Ad 10: í stýrisskipanarlógini eru ásetingar um, at t.d. útreiðslur mugu ikki verða hildnar, eru tær ikki heimilaðar í játtan, tá ið disponerað verður. Stovnsleiðarin verður biðin um at vátta, at hann hevur sett tiltøk í verk, tá ið hann er greiður yvir, at játtanin fer ikki at halda.

3.1.4 Samsvar millum búskaparskipanir

11. at samsvar er millum Búskaparskipan landsins og egnar búskaparskipanir,

Ad. 11: Smbr § 4 í roknskaparkunngerðini skulu allir stovnar o.l., sum eru við á játtanarlóg, nýta Búskaparskipan landsins. Í summum førum hava almennir stovnar o.l. "egna búskaparskipan". Hesir stovnar (stovnsleiðarar teirra) skulu vátta, at samsvar er millum roknskaparligu upplýsingarnar í Búskaparskipan landsins og egnar búskaparskipanir. Tað er "landsroknskapurin", sum við støði í upplýsingum í Búskaparskipan landsins verður avlagdur, sum er galdandi roknskapur.

Tí kann stovnsleiðari við egnari búskaparskipan ikki siga, at upplýsingar í hansara skipan eru rættar, meðan hann ikki tekur sær av, um upplýsingarnar í Búskaparskipan landins eru rættar. Hann hevur ábyrgdina av upplýsingunum í Búskaparskipan landsins.

3.1.5 Ymisk formlig viðurskipti

12. at alt er stemmað av, so sum ásett er í roknskaparreglugerðini hjá stovninum,

Ad. 12: sambært § 4 skulu allir stovnar hava eina roknskaparreglugerð. Í roknskaparreglugerðini skal verða greitt frá, hvat ið skal verða stemmað av. Stovnsleiðarin váttar her, at tann parturin av roknskaparreglugerðini verður fylgdur.

13. at ásettu mannagongdirnar í roknskaparreglugerðini eru hildnar, at roknskaparreglugerðin, yvirlit yvir ábyrgdarøki og undirskriftarblað eru dagförd, og at eingin brúkari er skrásettur við rættindum í Búskaparskipan landsins, sum ikki skal hava heimild til tess,

Ad 13: Stovnsleiðarin skal vátta, at roknskaparreglugerðin er dagförd, og at roknskaparreglugerðin verður fylgd. Stovnsleiðarin skal eisini vátta, at bert heimilaðir persónar eru skrásettir í Búskaparskipan landsins.

Gjaldstovan kannar hvønn mánað – við listum – stovnsleiðaran um, hvør ið hevur heimildir á hansara stovnsnummari/nummurum.

14. at allar ásetingar frá aðalstýrinum um játtanar- og roknskaparviðurskipti eru hildnar,

Ad 14: Tað er uttan iva ymiskt frá aðalráði til aðalráð, hvørjar ásetingar tær leggja á stovnarnar.

3.1.6 Ognarskráseting

15. at allar almennar ognir, sum ásett í roknskaparreglugerðini, eru skrásettar í roknskapi landsins (sí eisini roknskaparvegleiðing 2004-8.0-A).

Ad 15: Stovnsleiðarin skal vátta, at tær ognir, sum sambært nevndu roknskaparvegleiðing, eiga at verða skrásettar í Búskaparskipan landsins, eisini eru tað.

3.1.7 Annað

Harafturat skal verða kannað, at allar áognir, frammanundan goldnar og skyldugar upphæddir, veittar trygdir o.a. eru skrásettar í roknskapinum, so hann gevur eina rætta mynd av inntøkum og útreiðslum í fíggjarárinum og somuleiðis av ogn og skuld við fíggjarárslok.

– Her er aftur talan um, at ”alt skal verða skrásett” (punkt 3) og í røttum tíðarskeiði (punkt 5).

4 Oyðublað EK 75 – góðkenning av greinaroknskapi

Oyðublað EK 75 er í stóran mun tað sama sum EK 76. Munurin er – í høvuðsheitum - at aðalstjórin, sambært punkt 1 skal vátta, at allir játtanarroknskapir, ið liggja undir greinaroknskapi hansara, eru góðkendir sambært galdandi reglum.

Harafturat skal aðalstjórin vátta, at aðalráðið hevur eitt fullfíggjað og dagført yvirlit yvir stovnsleiðarar á grein/greinum sínum, og at hetta er latið gjaldstovuni (at skráseta í Búskaparskipan landsins).